

**PARTİZANLIĞIN
OLMADIĞI PARTİSİZ DEMOKRASİ
“ELEKTRONİK DEMOKRASİ”**

Prof. Dr. Aziz Akgül
Diyarbakır Milletvekili
ve
Türkiye İsrافی Önleme Vakfı
Mütevelli Heyeti Başkanı

1998

GİRİŞ

Bilgisayar teknolojilerindeki değişmelere paralel olarak, dünyada büyük bir zihniyet değişimi yaşanırken, Türkiye'nin ekonomik, sosyal ve siyasal alt yapısının temel problemleri henüz çözümlenemedi.

Bu bakımdan, sistemde değişimi ve toplam kaliteyi esas alan ve projeler bazında çözümler geliştiren bir anlayışın geliştirilmesi gerekir.

Bu çalışmada, esas olarak dünyada yaşanan hızlı teknolojik gelişme vurgulanırken, Türkiye'de henüz temel bazı meselelerin çözümlenemediği hususu irdelenmiş ve üçüncü bin yılın başında siyasal yönetimde hangi değişimleri olabileceği tartışılmıştır.

DEĞİŞİM ATMOSFERİ

Üçüncü bin yılın başında, dünya liginde Türkiye'nin birinci lige çıkması için, büyük bir değişim hamlesi başlatması gerekir.

Dünyada yaşanan değişim dalgası karşısında, toplumların hemen hemen herşeyi yeniden değerlendirmeleri gerekir. Söz konusu değişim trendi izlendiğinde, başlıca şu gelişmeler gözlemlenebilir:

- ❖ Küreselleşme,
- ❖ Serbestleşme,
- ❖ Bölgeselleşme,
- ❖ Özelleştirme,
- ❖ Yerelleşme,
- ❖ Gönüllüleştirme,
- ❖ Demokratikleştirme ve
- ❖ Bilgisayarlaşma.

Buna bağlı olarak geliştirilen yeni yönetim teknikleri şöyle belirtilebilir:

- ❖ Stratejik yönetim,
- ❖ İş süreçlerinde yeniden yapılanma,
- ❖ Yatay örgütlenmeyi esas alan Amip şeklindeki organizasyon yapısı,
- ❖ Yönetimde toplam kalite ve değişim mühendisliği
- ❖ Performans deęerlendirmesi
- ❖ Kıyaslama,
- ❖ İstatistiksel süreç kontrolü,
- ❖ İnternet ve İnternet teknolojisi,
- ❖ Optimal büyüklük,
- ❖ Dış kaynaklardan yararlanma,
- ❖ Liyakat ve bireylerin güçlendirilmesi
- ❖ Otomasyon

- ❖ Sürekli eğitim
- ❖ ISO 9000 süreci
- ❖ Sürekli gelişme

Değişimin ne kadar köklü ve kapsamlı olduğunu belirtmesi bakımından, Güney Kore'nin güçlü kuruluşlarından Samsung'un başkanı Lee Kun Hee'nin şu sözlerini hatırlatmakta fayda olabilir:

“Eşiniz ve çocuklarınız hariç herşeyi değiştirin”

Çünkü eldeki bilgilerin tümünün %97'si, çocuk doğduktan sonra elde edilenler olacaktır. 1997 yılının ilk on bir ayında üretilen bilginin, günümüze kadar üretilen bilginin 1/6'i olduğu ifade edilirken, ABD'de bir dakikada üretilen bilginin, Britanica ansiklopedisindeki bütün bilgiye eşit olduğu belirtilmektedir.

Yapılan çalışmalarda geleceğe yönelik beklentiler şöyle belirtilebilir:

- ❖ 2006 yılında, internette işlemler anında yapılabilecek.
- ❖ 2007 yılında, yeni inşaat teknikleri sayesinde oluşturulacak konutlar, hızlı bir şekilde istenen biçimlere sokulabilecek.
- ❖ 2009 yılında, başta para otomatı olmak üzere, birçok işlemde kişiler parmak izinden tanınacak. Bu sistemle, para ödemesi yapılacak ve kapılar açılacak.
- ❖ 2010 yılında, bilgisayar ekranları katlanıp cebe yerleştirilebilecek.
- ❖ Üstün beceri ve bilgiye sahip çalışanlar, şirketlerinde pay sahibi olarak patronlar sınıfına geçerken sendikalar zayıflayacak.
- ❖ Hayat boyu eğitim normal hale gelecek. Tek alanda eğitim, meslek sahibi olma yerine, herkes birçok alanda uzmanlaşacak.
- ❖ Genetik tekniği ile özellikleri değiştirilen bitkiler çöllerin tarıma açılmasını sağlayacak.

BİLGİSAYAR TEKNOLOJOSİNDEKİ GELİŞME

1997 yılı sonunda; ABD'de 29.2 milyon, Avrupa'da 9.9 milyon, Asya-Pasifik'te 8.4 milyon, dünyanın geri kalanında ise 2.7 milyon ve Türkiye'de yaklaşık 200 bin kişi internet kullanırken; Üçünü bin yılın başında internet kullanıcısı sayısının ABD'de 94.2 milyon, Asya-Pasifik'te 36.8 milyon, Avrupa'da 32.1 milyon, geri kalan ülkelerde ise 11.4 milyona yükselmesi beklenmektedir. İnternet artık hayatımızın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir.

Sanayileşen ilk ülke olan İngiltere'nin kişi başına hayat standardının ikiye katlanması için 58 yıl, Amerika'nın 47 yıl, Almanya'nın 43 yıl ve Japonya'nın 34 yıl geçirmesi gerekirken, Kore'ye 11 yıl, Şili'ye 10 ve Çin'e ise 9 yıl yeterli olmuştur.

Teknoloji kasırgası karşısında ayakta durabilmek için, kişilerin zamanlarının %15'ni bilgilerini yenilemeye ayırmaları gerekir.

TÜRKİYE’NİN ÜÇÜNCÜ BİN YILIN BAŞINDAKİ ÇAĞDIŞI SORUNLARI

Türkiye, gününü doldurmuş sistemlerin yükünü artık kaldıramamaktadır. Türkiye değişim sürecindedir. Ancak, dünya daha hızlı değişmektedir. Bu bakımdan, gerçekleri görüp kaybedilen zaman yakalanmalıdır. Artık fırsatları değerlendirme ve alışkanlıklarımızı sorgulamak gerekir.

Geçmiş 50 yılın zihniyeti ile değil, gelecek çağın rekabetçi zihniyeti ile düzenlemelerin yapılması ve geleceğe hazırlanılması yanında, Türkiye’nin rekabet gücünün arttırılmasına katkı sağlayacak tedbirler alınması gerekmektedir.

Türkiye’nin önemli problemlerinden birisi de, çözüm bekleyen sorunların bulunduğunu algılayamamaktır. İstanbul Bilim Merkezi’nin araştırmasına göre, her 100 vatandaşımızdan 40’ı kendisine kuşatan ve çözmesi gereken sorunları tanıyamıyor ve algılaması, sorunu tanımaya yetmiyor. Hiçbir toplum değişmeden ve sorunlara gerçekçi çözümler üretmeden yıllar boyu ayakta kalmaz.

Vatandaşlarımız, ülkenin geleceği ve politik sistem hakkında çok endişeliler. Ülkede tam bir politik, ekonomik ve sosyal belirsizlik gözlemlenmektedir. Türkiye’nin temel problemleri şöyle belirtilebilir:

- İnsan hakları ve demokratikleşme sürecinde geri kalmışlık,
- Politik istikrarsızlık ve partizanlık,
- Seçim kampanyalarındaki finansman problemi,
- Kötü ekonomik yönetim,
- Düşük gelir seviyesi,
- Adaletsiz gelir dağılımı ve 80/20 toplumu: Toplumun %20’sinin gelirim %80’ni ve toplumun %80’nin gelirin geri kalanı %20’ni alması,
- Zayıflayan orta direk,
- Yüksek vergi oranları ve adaletsiz vergi sistemi,
- Dış ticaret açığı,
- Kayıt dışı ekonomi,
- İndirilemeyen yüksek enflasyon oranı,
- Şirketleşmedeki yetersizlik,
- Büyük bir işsizlik oranı,
- Müteşebbis ruhunun eksikliği,
- Türkiye’nin geleceği olan KOBİ’lere yetersiz destek,
- Artık benzeri olmayan merkezi planlama anlayışı,
- Devletten soğutacak kadar kötü devlet hizmeti,
- Kamu kurumları arasında fazla çatışma alanı olması,
- Verimsiz çalışan hantal ve kalitesiz kamu yönetim sistemi,
- Hakkaniyete uymayan kamu yönetim sistemi,
- Bürokrasi terörü,
- Teftiş terörü,

- Haberleşme ve internet alt yapı eksikliği,
- Milyarlarca liralık devlet israfı ve kamu imkânlarıyla gösteriş merakı,
- Teknolojiyi kullanmayan kötü eğitim sistemi,
- Çalışmayan bir sağlık sistemi,
- Yol, su ve elektrik altyapı eksikliği,
- Çökmüş bir sosyal güvenlik sistemi,
- Önemli sayıdaki konut açığı,
- Teknoloji üretimindeki yetersizlik,
- Trafik anarşisi,
- Terör tehdidi,
- Enerji darboğazı,
- Devletin ticari mamul üretip satması,
- Devletin ticari banka sahibi olması,
- Kamu kaynaklarının bölüşümü ve yaygın yolsuzluk,
- Hukuka ve ahlaka aykırılıklar,
- Dünyada eşi olmayan ve bir nevi işsizlik sigortası modeli olan verimsiz devlet istihdamı politikası,
- Suni Zekayı dahi kullanabilen ve NATO standartlarında profesyonelleşme sürecini tamamlaması gereken Silahlı Kuvvetleri,

Devletin kürek çekmek yerine, dümeni tutmak görevini gerçekleştirmesi için, toplam kaliteyi esas alarak yeniden yapılandırılması faaliyeti Türkiye’de henüz tamamlanamamıştır. Diğer taraftan, elektronik demokrasiye geçilebilmesi için bilgi alt yapısının tamamlanması ve ucuz iletişim hizmeti sunulması gerekir.

Artık Türkiye dahil bütün ülkeler; mevcut ekonomik, sosyal ve siyasal sistemlerini yeniden değerlendirerek, daha çok ve daha iyi demokrasiyi sağlayacak elektronik çağın gereklerini yerine getirmek ve sorunlarına daha verimli ve etkin çözüm üretmeleri gerekir.

Üçüncü bin yıldaki bilgi toplumunda, klasik milletvekili anlayışının yerini, herkesin katılımının olduğu bir sistemin alması beklenmektedir. Artık televizyonlar da bir internet aracı olarak kullanılabileceğinden ve üçüncü bin yılın başından başlayarak, her evde veya iş yerinde bilgisayar da olacağı için, elektronik ortamda kararlara katılım, temsili sistem yerine doğrudan birey tarafından olacaktır.

Üçüncü bin yılın başından itibaren birey, yönetime ve kararlara etkin olarak katılacaktır. Böylece, ülkemizde bilgi toplumunun oluşması için; şimdiden ucuz bir haberleşme alt yapısı geliştirilmeye çalışırken, bu duruma uyum için eğitim ve psikolojik açıdan da hazırlanmalıdır.

ELEKTRONİK ÇAĞDA PARTİLER YOK OLACAK

Elektronik demokrasinin ilk etabında, partilerin olmadığı bir demokrasi anlayışı hakim olmaya başlarken; haberleşme teknolojilerindeki gelişmelere bağlı olarak, Başkanlık sistemini esas alan partisiz temsili demokrasiden, partisiz doğrudan katılımlı demokrasiye geçiş beklenmektedir.

Üçüncü bin yılının ilk çeyreğinde gelişecek ideal demokraside;

- ❖ Bütün politik partiler kalkacak ve
- ❖ Politikada paranın etkisi ortadan kalkacak,

PARTİZANLIK OLMAYAN PARTİSİZ YAPI

Amerika Birleşik Devletleri veya İngiltere dahil hiçbir ülkede ideal demokrasi gerçekleştirilememiştir.

İnternet çağında, temsili demokrasi yerini, katılımcı demokrasiye bırakmakta olduğu gerçeği bize yol göstermeli ve rehber olmalıdır.

İletişim ve bilgisayar teknolojisindeki ilerlemelerin politik sistemlerde de önemli değişikliklere yol açması beklenmektedir. Temsili demokrasini bugünkü biçimi, çağımızın yoğun iletişim ortamında artık gereksiz görünmektedir.

Genel olarak partilerin toplumsal proje eksiliği vardır. Türkiye'nin sloganlar siyasetinden vazgeçerek, projeler üreten bir siyaset stratejisi takip edilmelidir. Türkiye'nin uzun vadeli gelişmesinin, kamunun yapısal değişimine bağlı olduğu gerçeği ise, hemen hemen herkes tarafından kabul görmektedir.

Vatandaş ile onu temsil edenler arasındaki bağlantı, çözümsüzlük sebebiyle giderek zayıflamaktadır. Partilerin memleket meselelerine yeterli çözüm üretememeleri sonucu, halkın partilere ve politikacılara olan güveni giderek azalmaktadır.

Buna karşılık,

- ❖ Birey ve liyakat önem kazanacaktır.

Politik partiler, on dokuzuncu yüzyıl için tasarlanmış olmasına rağmen, yirminci yüzyılın ilk yarısında nispeten iyi fonksiyon icra ettiler.

Partiler, bu dönemde esas itibariyle benzer fikirleri organize eden ve kişiler arasında etkileşimi ve haberleşmeyi sağlayan kuruluşlar olmuştur.

Ancak, şimdi haberleşme artık eskisi gibi problem değildir. Ayrıca, Time dergisinin çağımızın kahramanları ve siyasiler arasından seçim yapmasında olduğu gibi, kişilerin görüşlerini açıklayabilmeleri için, mutlaka fiziki olarak bir araya gelmeleri gerekmez.

Bu sebepten dolayı, partiler artık üçüncü bin yıla girilirken fonksiyonlarını tamamlamış ve gereksiz hale gelmişlerdir.

Herhangi bir partinin politikacısı olmadan da hayatımızı devam ettirebiliriz. Politikacılar, genellikle partilerinin doğmalarına kayıtsız şartsız bağlıdır. Böyle bir ortamda, devlet adamı nadiren ortaya çıkar. Politikacılar, genel olarak dar çerçevede ve kısır döngü içinde hareket ederler.

Esas itibariyle halk, partilerin problemlere çözüm üretememeleri ve partizanlık yapmaları sebebiyle, artan bir oranda parti adaylarına oy vermede isteksiz davranmakta ve kararsızların oranı giderek çoğalmaktadır.

Bundan daha kötüsü ise, temsilciler seçildikten sonra halkın faydasına olanları gerçekleştirme yerine, ya parti disiplinine uyacak veya gelecek seçimde seçilememe tehlikesi ile karşı karşıya kalacaktır. Bütün bunlar demokrasinin gelişmesine katkı sağlamaz.

Halk, artık parti doğmalarının kendi problemlerine çözüm oluşturmadığının farkındadır. Ayrıca temsilciler, meclis platformunda parti disiplini olmadan halkın menfaatlerine uygun görüşlerini rahatlıkla açıklayabilmelidir.

PARTİSİZ DEMOKRASİDE SEÇİM

Politik bir mevki için, genel adaylık şartlarını sağladıktan sonra, Seçim Kanununda yapılacak değişiklik sonucu, aynı mevki için daha önce verilen oyun %5'ni aşmamak kaydıyla belirlenecek ve doğrudan halktan alınacak imza sayısı sağlandığı takdirde, herkes aday olabilecektir.

Parti olmayacağı için, seçim pusulasında adayların sadece isimleri yer alır. Bu sistemde en fazla oyu alan seçimi kazanır.

Seçilenleri yönlendiren parti yöneticileri olmadığından, partizan olmayan meclis seçilince kendi aralarında ve bağımsız iradeleriyle meclis başkanı ve yöneticilerini seçerler. Böylece, iktidar ve muhalefet partileri olmayacağı için parti baskısı da ortadan kalkar.

SEÇİM KAMPANYASI

Adayların tanınmasını sağlamak amacıyla; Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, mahalli ve ulusal radyo ve televizyonlarda ücretsiz olarak makul tanıtım süresi imkanı sağlayarak, halkın sağlığını bozduğu için nasıl ki sigara ve içki reklamlarının yasaklanmış ise, üçüncü zararlı reklam olan paralı politik reklamlar da yasaklanmalıdır.

Seçim kampanyaların finansmanında ahlaki esasları ön plana alan, parası olanın yerine, vasıflı olanın seçilmesini sağlayacak, şahsi para kullanımını gerektirmeyen düzenlemeler yapılmalıdır. Bu kapsamda, hiçbir surette adaylar, başkalarından kendilerine doğrudan seçim kampanyası için bağış parası almalarına izin verilmemelidir.

Seçim kampanyaların için alınacak bağışların, bir merkezi organizasyona(mesela bir vakıfa) yapıldıktan sonra, adaylara eşit olarak dağıtılması ve tanıtımda kullanılması sağlanmalıdır.

SONUÇ

Üçüncü bin yılın başında, gelişen bilgisayar ve haberleşme teknolojisine paralel olarak; temsili demokrasi ve parlamenter sistem yerine; başkanlık istemine dayanan ve doğrudan katılımı esas alan, internet teknolojisini kullanan ve partilerin olmadığı elektronik demokrasi ile ilgili gelişmeler yaşanmaya başlanacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti 1982 Anayasası'nın 23 Temmuz 1995 tarihinde değiştirilen 68'nci maddesinde "siyasi partiler demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır" ifadesi gelişen bilgisayar teknolojisi karşısında artık eskimiş ve yeniden değerlendirilmesi gerekir.